

MENNESKERETTIGHETS
AKADEMIET

HUMAN RIGHTS ACADEMY

Årsrapport 2019

1. INNLEDNING

Menneskerettighetsakademiet (MRA) ble stiftet 29.02.2008 og er en ideell stiftelse hvis formål er å bidra til å øke respekten for menneskerettighetene i inn- og utland. Fundamentet er de internasjonale menneskerettighetene med FNs Verdenserklæring om menneskerettighetene (1948) som viktig startpunkt. MRA skal fremme enkeltmenneskets verdi og styrke demokratiske prosesser. Vern av ytringsfriheten og utvikling av det sivile samfunn, med vekt på pluralisme, likestilling, mangfold og dialog står sentralt.

Hva?

- Menneskerettigheter
- Demokratisk medborgerskap
- Interkulturell forståelse

Hvordan?

- Kurs, foredrag og annen undervisningsvirksomhet
- Innovativ deltakende pedagogikk
- Informasjon og utstillinger
- Ekspertise og rådgivning

Stiftelsen holder til i Frivillighetshuset på Tøyen i Oslo, sammen med flere andre frivillige organisasjoner.

I 2019 har MRA videreutviklet virksomheten i Norge og utlandet. Nedenfor nevnes sentrale aktiviteter.

2. VIRKSOMHET I NORGE

Undervisning i menneskerettigheter for enslige mindreårige asylsøkere på mottak I 2019 organiserte MRA seks flere-dagers kurs for 90 enslige mindreårige asylsøkere (16-18 år). Kursene foregikk på Mysebu ankomsttransitt på Mysen, Lyng mottak i Lyngen og på Sjøvegan mottak i Troms. Opplæringen var basert på aktiv pedagogikk og temaer var menneskerettigheter, kultur og identitet, norsk historie, grunnlov og demokrati. Målsettinger er at de unge skal få positiv stimulans i hverdagen, kunnskap samt utvikle holdninger basert på likeverd og respekt. På tre av kursene foregikk opplæring også utenfor mottaket. En gruppe besøkte grunnlovsbygningen på Eidsvoll og demokratisenteret der, mens en annen var på Arkivet fred- og menneskerettighetssenter i Kristiansand. På Sjøvegan var ungdommene med på ekskursjon med kultursjef Kurt-Jan Kvernmo. De fikk innsikt i lokal krigshistorie og lærte om viktigheten av å arbeide for demokrati og fred.

- 97 prosent mente at kursene hadde vært nyttige
- Siden 2008, har 2300 asylsøkerungdommer deltatt på MRAs flere-dagers kurs
- Prosjektet er støttet av Utlendingsdirektoratet (UDI)

Vandreutstillingen Den nye planeten: Hvilke regler skaper gode samfunn? I 2019 produserte MRA, i samarbeid med Eidsvoll 1814 og Rodeo arkitekter, utstillingen *Den nye planeten*. Gjennom tekster, bilder og film, får de besøkende innsikt i unge asylsøkeres tanker om hva som skaper gode samfunn, og utfordres selv til å reflektere rundt hva som bør være viktige samfunnsverdier. Utstillingen viser et femtitalls

håndskrevne «planet-plakater» der unge asylsøkere har skrevet ned hva de mener er gode samfunnsregler, samt filmintervjuer med 13 av dem. Andre elementer er sitater av kjente filosofer, aktivister og politikere, en tekst av filosof Lars F. Svendsen, samt informasjon om menneskerettighetene. MRA har utviklet undervisningsmateriell til utstillingen. Formålet er å inspirere lærere til å bruke *Den nye planeten* for sine elever. Resultatet vil bli økt demokratisk kompetanse, inkludert kritisk tenkning og medvirkning i den offentlige samtalen, blant ungdom i Norge. Høsten 2019 sto utstillingen disse stedene:

- Falstadsenteret fred og menneskerettighetscenter (13. oktober – 8. desember)
Visning for 60 representanter fra museer over hele Norge som deltok på seminaret «Uenighetsfellesskapet på museum» på Falstadsenteret (14. oktober)
 - Frivillighetshuset på Tøyen i Oslo (9 - 12 desember). En del av Oslo Peace Days
 - OsloMet, biblioteket P48 (12 desember – 13 januar).
(Fram til medio mars 2020, har utstillingen stått på Eidsberg bibliotek på Mysen, Østre Toten bibliotek på Lena og på Deichman Torshov i Oslo).
- *Den nye planeten* er produsert med midler fra Kulturrådet og Fritt Ord, samt med egenandeler fra Rodeo arkitekter og MRA
- Sparebankstiftelsen DNB har gitt støtte til undervisningsmateriell og til 15 visninger i 2019 og 2020

Samfunnet, det er oss! I prosjektet «Samfunnet det er oss» organiseres det aktiviteter for unge voksne med minoritetsbakgrunn i Oslo. Målet er respekt for menneskerettighetene, bekjempelse av negativ sosial kontroll og inkluderende fellesskap. Disse aktivitetene ble gjennomført i 2019:

- *Vi blir kjent og diskuterer høstens aktiviteter. Hvilke utfordringer finnes?* Workshops på Frivillighetshuset, Tøyen, 21. september og 25. september
 - *Praktiske øvelser: Ytringsfriheten og dens grenser; Identitet og ikke-diskriminering; Hva er det sivile samfunn?* Workshop på Frivillighetshuset, 19. oktober
 - *Hvorfor kvinners rettigheter, når menneskerettighetene er for alle?* Workshop for kvinner med eritreisk minoritetsbakgrunn på Frivillighetshuset, 19. oktober
 - *Lanseringen av utstillingen «Den nye planeten»,* Frivillighetshuset, 9. desember
 - *Besøk til Stortinget,* 12. desember
 - *Hva er menneskerettigheter? Diskusjon om aktuelle samfunnstemaer.* Workshop for unge med somalisk minoritetsbakgrunn. Kafé på Grønland 19. desember
 - Deltakerne ble invitert til konferansen *Between radicalisation and populism in Europe*
- Partnere: Somalisk Velferdsforening, Mødre for fred (eritreisk minoritetsnettverk) og Afghansk kulturforening. I løpet av året ble også TIVO (Tilpasning av informasjon og veiledningsorganisasjon), en organisasjon med unge voksne med somalisk bakgrunn, partner
- Støttet av Oslo kommune med OXLO-midler

Vinn, vinn – unge flyktninger møter ressurspersoner med samme språk og kulturbakgrunn.
Integreringstiltak for flyktninger I 2019 startet MRA og partnere *Vinn, vinn-* prosjektet. Ideen er å utvikle en ordning der unge flyktninger i Oslo kobles opp mot trygge voksne med samme språk- og kulturbakgrunn. Målet er å støtte flyktninger, redusere utenforskap, bedre psykisk helse og integrering. Tiltaket vil også styrke sivilsamfunnet i byen og gi voksne med innvanderbakgrunn en arena der de kan bruke seg selv på en meningsfull måte. I 2019 har partnerne organisert 10 besøk og oppfølgende aktiviteter for 14 unge flyktninger.¹

¹ I tallene, er inkludert enkelte aktiviteter som ble gjennomført i januar og februar 2020

- Partnere: Afghansk kulturforening, Somalisk velferdsforening og Mødre for fred (eritreisk minoritetsnettverk)
- Støttet av Oslo kommune med OXLO-midler

Konferanse: *Between radicalisation and populism in Europe* Utfordringer i Europa knyttet til radikaliserings, ekstremisme, populisme og falske nyheter, var bakteppet for konferansen som MRA organiserte 7. november på Frivillighetshuset i Oslo. Partner var det europeiske DARE-nettverket (Democracy and Human Rights Education in Europe) og spørsmålet til debatt var: «Hvordan kan aktører som arbeider med barn og unge forebygge radikaliserings og motvirke ekstremisme?» Programmet inkluderte innlegg og workshops fra disse ekspertene: Eugenia Khoroltseva (MRA), Lars Halaas Lyster (Nasjonalt kompetansesenter for vold og traumatisk stress, region Øst), Gunn Bjørnsen (MRA), Georg Pirker (Arbeitskreis deutscher Bildungsstatten e.V (AdB), Tyskland), Lukas Zorad (Partners for Democratic Change, Slovakia), Alicja Pacewicz (Centre for Citizenship Education, Polen), Marit Langmyr (MRA), Vivian Brattsti Sørensen (Antirasistisk senter), Julie Ræstad Owe og Christina Marwold (22. juli-senteret). Manualen *Survival Toolkit for Education for Democratic Citizenship (EDC) in Post-factual Societies* ble presentert og gitt til alle. DARE har utarbeidet manualen med bidrag fra MRA og andre organisasjoner. Den inneholder pedagogiske ressurser og situasjonsrapporter om utbredelsen av populisme, falske nyheter og radikaliserings i 13 europeiske land, inkludert Norge.

- De 50 deltakerne var lærere og minoritetsrådgivere, ansatte i museer og organisasjoner, samt representanter fra NAV, Medietilsynet, Dialogpilotene, Oslo kommune, Det europeiske Wergelandsenteret, Mangfoldhuset, Enhet for mangfold og integrering i Oslo kommune og andre
- Støttet av Utenriksdepartementet

Workshop på Østre Toten for elever fra fem europeiske land En heldags workshop om menneskerettigheter ble organisert av MRA 6. november på Lena Valle videregående skole. I alt 50 elever fra Tsjekkia, Irland, Tyskland, Italia og Norge deltok. Tiltaket var en del av et treårig utvekslingsprosjekt mellom Lena/Valle vgs. og skoler i de overnevnte land. MRA er partner fra sivilsamfunnet.

- Støttet av Direktoratet for Internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (DIKU).

Rumenske lærere på studietur til Oslo I midten av mars var fem lærere og lærerutdannere fra Bistrita og Cluj i Romania på besøk til Oslo og MRA. Studieturen varte en uke og inkluderte foredrag om menneskerettigheter, deltakende pedagogikk og besøk til skoler og organisasjoner. Takk til Kuben Videregående skole, Trygg læring og Interkulturelt museum i Oslo for viktige bidrag.

3. INTERNASJONAL VIRKSOMHET

RUSSLAND

Menneskerettigheter og demokratisk medborgerskap for alle. Effektive undervisningsmetoder Totalt 150 lærere og aktivister fra Petrozavodsk, Murmansk, Arkhangelsk, Kaliningrad, Pskov, Velikj Novgorod og St. Petersburg i Russland, samt aktører fra Norge og Sverige, har deltatt i prosjektet som startet høsten 2018 og som varte til juni 2019. Ved å formidle og utvikle nye effektive undervisningsmetoder i demokrati og menneskerettigheter, er målet å bidra til demokratiutvikling i Nordvest-Russland.

Partnerne ønsker også å skape forståelse og bygge nettverk over landegrensene. I februar 2019 deltok 20 av lærerne fra Nordvest-Russland, Sveige og Norge på «trainer-for trainer»- kurs i St. Petersburg, der de fikk innsikt i nye og innovative undervisningsmetoder. I mars reiste 18 av lærerne fra Russland på studieturer til henholdsvis Oslo og Stockholm. De besøkte skole- og utdanningsinstitusjoner og fikk innsikt i norsk og svensk satsning på demokratibygging i skolen. MRA laget en brosjyre om prosjektet.

- Tittel: *Human Rights and Citizenship Education for All: Effective Teaching Methods* (2018-2019)
- Partnere: St. Petersburg Institute of Law named after Prince Oldenburgsky, School Projects, educational grassroot initiative, St. Petersburg i Russland, Swedish International Liberal Centre (SILC)
- Statlige etterutdanningscentre, universiteter og organisasjoner i Russland har tilrettelagt
- Støttet av Nordisk Ministerråd

Human Right Lens Denne kreative satsningen startet høsten 2019. Flere hundre skoleelever i Finland, Sverige, Norge og åtte regioner i Nordvest-Russland (Pskov, Velikij Novgorod, Kaliningrad, St. Petersburg, Arkhangelsk, Petrozavodsk, Murmansk og Leningrad oblast) deltok på workshops om menneskerettigheter og fotografi, for deretter å ta bilder fra sine lokalmiljøer med menneskerettigheter som motiv. Sluttproduktet skal bli en digital utstilling i 2020 som skal brukes i samfunnsfagundervisning i Russland, Sverige, Finland og Norge. *Human Rights Lens* er utviklet av *School Projects*.

- Tittel: *Human Rights Lens* (2019 – 2020)
- Partnere: St. Petersburg Institute of Law named after Prince Oldenburgsky/ School Project Initiative (Russland), School Projects, Educational Grassroot Initiative, St. Petersburg (Russland), Swedish International Liberal Centre (SILC) (Sverige), Karakallion skole, Espoo (Finland)
- Støttet av Nordisk Ministerråd

Lokaldemokrati og miljø på konferanse i Kaliningrad Prosjektleder Eugenia Khoroltseva delte erfaringer fra Norge da hun deltok på den internasjonale konferansen «IX Kaliningrad Partner Regions Forum» i Kaliningrad, Russland 18. og 19. juni. I sitt innlegg formidlet hun erfaringer fra det sivile samfunns politiske deltakelse i Oslo og om MRAs aktiviteter for demokratisk engasjement.

- Forumet arrangeres hvert år for å fremme samarbeid mellom aktører i Kaliningrad, Polen og andre land og regioner, på områder som økonomi, miljø og sivilsamfunn.
- Støttet av Nordisk Ministerråd

SØRKAUKASUS

Kulturforståelse i arbeidslivet Hvordan utvikle gode måter å håndtere språklig og kulturelt mangfold i akademiske og yrkesfaglige settinger? Dette spørsmålet fokuseres i dette samarbeidsprosjektet (2018-2021) med sørkaukasiske partnere og OsloMet. Det skal gjennomføres workshops for akademisk ansatte, utvikling av undervisningsmaterieell, studiereiser, kurs for studenter, samt publisering av forskningsresultater. MRA bidrar med undervisning i menneskerettigheter og flerkulturell forståelse. I 2019 er det planlagt aktiviteter.

- Tittel: *Intercultural Encounters in Academia and Work Places in South Caucasus and Norway*
- Partnere: Fakultet for utdanning og internasjonale studier ved OsloMet (ansvarlig partner), Tbilisi State University i Georgia, Jerevan State University i Armenia, Khazar University i Aserbajdsjan, Den internasjonale Organisasjonen for Migrasjon i Tbilisi (Georgia)
- Støttet av Direktoratet for Internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (DIKU).

BULGARIA

Demokratiundervisning på museum Hvordan kan skoler og museer samarbeide om å fremme demokratiforståelse blant ungdom? Dette skal utforskes av Partners Bulgaria Foundation (PBF), MRA samt skoler og museer i fire bulgarske kommuner de tre nærmeste årene. Prosjektet ble initiert da Daniela Kolarova, daglig leder i PBF, besøkte Oslo og MRA i januar 2019. På møter hos Eidsvoll 1814 og Teknisk museum, fikk hun innsikt i hvordan museer og skoler i Norge samarbeider for å utvikle demokratikompetanse, og ønsket å bringe erfaringene til Bulgaria. Det første partnernemøte i prosjektet fant sted i Sofia, 18. og 19 november. De to neste årene skal det utvikles en nettbasert undervisningsressurs, organiseres seminarer for lærere og museumsansatte, samt utføres aktiviteter i nærmiljøer av ungdommer.

- Tittel: *“Increasing Democratic Competence and Understanding of Human Rights among Young People” (2019-2022)*
- Partnere: Partners Bulgaria Foundation (ansvarlig partner), skoler og museer i Montana, Varshets, Blagoevgrad og Gotse Delchevof, samt det norske Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter
- Støttet av EØS midler

Innsats mot kjønnsbasert vold og vold i nære relasjoner I perioden 2015 til 2017 var MRA partner i et forskningsprosjekt i Bulgaria som kartla kjønnsbasert vold og vold i nære relasjoner for første gang på nasjonalt nivå. Studien viste at slik vold er omfattende i Bulgaria, og at virkemidlene er lite effektive. I 2019 ble MRA partner i et nytt prosjekt med samme tema. Målet er å utvikle bedre beskyttelsesmekanismer og anbefalinger til en mer hensiktsmessig politikk. MRA skal bidra med norske erfaringer. Med i prosjektet er Solveig Bergman, forskningsleder på Nasjonalt kompetansesenter for vold og traumatisk stress (NKVTS). Bergman vil bistå med sin mangeårige ekspertise på feltet, slik hun også gjorde under kartleggingen i 2015-17.

- Tittel: *Development of a monitoring methodology and conducting a national monitoring of policy and institutional practice in relation to domestic and gender-based violence in Bulgaria (2019-2020)*
- Partnere: PULSE Foundation (Pernik) (ansvarlig partner), Center for the Study of Democracy (Sofia)
- Støttet med EØS midler

Aktivt medborgerskap for sårbare grupper I 2019 ble MRA partner i et prosjekt for å bedre den demokratiske og menneskerettslige kompetansen for sårbare grupper, inkludert Rom, i Bulgaria. I januar var representanter fra *New Road* i Oslo og prosjektet ble planlagt. Aktiviteter som skal gjennomføres er workshops og seminarer for unge ledere, en studietur til Norge, samt en konferanse om gode eksempler.

- Tittel: *Active Citizenship Inclusion and Leadership Skills Development for People from Vulnerable Groups (2019-2022)*
- Partner: New Road
- Støttet med EØS-midler

POLEN

Inkludering er nøkkelen! Sammen med Center for Citizenship Education, skal MRA utvikle pedagogiske metoder for å styrke elevers demokratiske- og dialogferdigheter samt å bevisstgjøre på

verdier og holdninger. Målene er en mer inkluderende undervisning, der alles stemmer skal bli hørt. Prosjektet startet i 2019, og de første aktivitetene skal skje i 2020.

- Tittel: *Inclusion is the key. Developing and testing educational solutions for schools to achieve wellbeing of all students (2019-2021)*
- Partner: Center for Citizenship Education (Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej)
- Støttet med EØS-midler

PORTUGAL

Demokrati og engasjement for ungdom Ungdom mellom 13 og 25 år skal få økt sin kompetanse i demokrati og menneskerettigheter gjennom dette prosjektet. I 2019 produserte partnerne undervisningsressursen *Connected with #CITIZENSHIP* (portugisisk og engelsk) for lærere og ungdomsarbeidere. Manualen inneholder aktiviteter i demokrati og medborgerskap, menneskerettigheter, miljø og bærekraftig utvikling, kulturelt mangfold, og frivillig arbeid, og skal brukes i prosjektet. MRA har vært ansvarlig for den delen som omhandler menneskerettighetene. I 2020 skal det organiseres workshops, seminarer og skolekampanjer. Mer enn 500 frivillige og ungdommer omfattes av prosjektet. I sum skal det organiseres 18 kampanjer og sivile initiativer.

- Tittel: *Strengthened Democratic Culture and Civic Awareness (2019 – 2021)*
- Målgrupper:
- Partnere: Associação Mais Cidadania (ansvarlig partner), Confederaçao Portuguesa de Voluntariado
- Støttet med EØS-midler

4. INFORMASJON

Nettside og sosiale medier MRA informerer om aktivitetene på Facebook og på www.menneskerettighetsakademiet.no. Stiftelsen søker å ha et aktivt forhold til presse og medier. I 2019 er det særlig utstillingen *Den nye planeten* som har blitt omtalt.

Formidling

- *Foredrag: Kvinners rettigheter*. 8. mars. Av Marit Langmyr på Fredshuset i Risør. Etter foredraget deltok Langmyr i debatt om negativ sosial kontroll. Arrangør: Aktive Fredsreiser AS
- *Foredrag: Bygg broer, ikke murer – om fellesskapslæring og flerkulturell forståelse* 17. juni. Av Lillian Hjorth på seminaret: *Kulturen som møteplass? Kulturarven og dialogens potensielle rolle i integrasjonsarbeidet*. Levanger. Arrangører: Falstadsenteret fred og menneskerettighetscenter og Stiklestad museum.
- *Ledelse av workshop: Civic Education and Inclusive Societies*. 10. September. Lillian Hjorth på Active Citizens Days, Oslo 10.-11. September. Arrangør: Active Citizens Fund
- *Foredrag: Integrering av asylsøkere og unge flyktninger* 26. september. Av Lillian Hjorth på workshop om lokalt integreringsarbeid, i anledning studiebesøk fra Sosialforvaltningen i Stockholm, avdeling for mottak av nyankomne flyktninger. Arrangør: Oslo kommune/Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid/ Senter for flyktningkompetanse og integrering (SEFI)
- *Artikkel: Frihetens kår i Russland* 17. oktober. Av Eugenia Khoroltseva. Publisert i Minerva

- *Utstillingen Den nye planeten*. 13. oktober. Av Marit Langmyr og Lillian Hjorth. På seminaret «Uenighetsfellesskap på museum», Levanger. Arrangør: Falstadsenteret for fred og menneskerettigheter og Stiklestad museum.
- *Innledning og ordstyrer: How can radicalisation and extremism be prevented?* 7. november. Av Gunn Bjørnsen på konferansen «Between radicalisation and populism in Europe», Frivillighetshuset, Oslo. Arrangører: MRA og det europeiske DARE-nettverket
- *Intervju: Sterk økning av islamhat i Europa*². 27 november. Utrop 27. november. Intervju med Eugenia Khoroltseva i forbindelse med lansering av en internasjonal rapport om islamhat
- *Foredrag: Om menneskerettighetene og utstillingen «Den nye planeten»* 12. desember. Av Marit Langmyr under *Lunsjpåfyll*. Arrangør: Universitetsbiblioteket P48, OsloMet. Foredraget ble distribuert på video og lagt ut på Oslomets filmweb³

5. ORGANISASJON

Sekretariat I 2019 har sekretariatet bestått av Lillian Hjorth (daglig leder), Eugenia Khoroltseva (prosjektleder Europa) og Marit Langmyr (prosjektleder Norge). Latif Rahman Sarshar (koordinator *Vinn, vinn*-prosjektet). I november og desember hadde Joseph Mugalula i praksisplass hos MRA. Han er nå tilknyttet stiftelsen som frivillig.

Styret I 2019 har styret bestått av styreleder Gunn Bjørnsen og medlemmene Lars Petter Soltvedt, Eugenia Khoroltseva og Lillian Hjorth.

Nettverk I Norge er MRA medlem av Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter, NGO-forum for menneskerettigheter, samt Nasjonalt nettverk for holdningsskapende formidling. Internasjonalt er stiftelsen medlem av DARE-nettverket (Democracy and Human Rights Education in Europe) som består av mer enn 40 organisasjoner fra 27 land. Eugenia Khoroltseva er medlem i DAREs styre og har deltatt på flere styremøter i 2019.

6. FINANSIERING

I 2019 har MRAs aktiviteter vært finansiert gjennom prosjektstøtte fra Utlendingsdirektoratet, Oslo kommune, Kulturrådet/Norsk Kulturfond, Fritt Ord, Sparebankstiftelsen, Nordisk Ministerråd, Utenriksdepartementet, EØS-midlene (EEA/Norway grants) og andre. En viktig inntekt er honorarene stiftelsen har tjent på foredrag, workshops og rådgivning. Etter et utfordrende år i 2018, da MRA fikk betydelig mindre støtte til virksomheten i Russland enn tidligere år, har stiftelsen hatt en god utvikling i 2019. Utsiktene for 2020 og fremover er positive.

² <https://www.utrop.no/nyheter/verden/195006/>

³ https://film.oslomet.no/49543328/59182831/e8a4679aa9c22717063696652f592c4e/video_1080p/lunsjpaefyll-den-nye-planeten-hva-4-video.mp4

Stiftelsens årsregnskap 2019 er basert på styrets forutsetning om fortsatt drift. Styret mener at årsregnskapet for 2019 gir et rettviseende bilde av stilling og status. Styret kan ikke se at det har oppstått forhold etter årets slutt som har betydning for disse vurderingene.

7. ARBEIDSMILJØET

Styret anser arbeidsmiljøet som tilfredsstillende og det er derfor ikke blitt igangsatt spesielle tiltak i 2019. Det har ikke vært sykefravær, skader eller ulykker av betydning i 2019. Det er ikke brukt midler til forskning og utvikling av betydning i 2019.

Det er uaktuelt å gjennomføre likestillingstiltak, da forholdene er små.

Stiftelsen forurenses ikke det ytre miljø.

Oslo, 6. april 2020

Gunn Bjørnsen

Lars Petter Soltvedt

Eugenia Khoroltseva

Lillian Hjorth